

УДК 343.11(477):343.98

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2025.3.18>

Ольга Павлівна Шайтуро,

доктор юридичних наук, доцент,

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна,

кафедра кримінально-правових дисциплін (професор);

<https://orcid.org/0000-0002-0614-0595>,

e-mail: opshaituro@karazin.ua;

Олександр Олександрович Хань,

кандидат юридичних наук, доцент,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

навчально-науковий інститут № 1,

кафедра кримінального процесу

та організації досудового слідства (доцент);

<https://orcid.org/0000-0001-9912-1547>,

e-mail: aa_khan@ukr.net

ПІДОЗРА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: КРИМІНАЛЬНА ПРОЦЕСУАЛЬНА ТА КРИМІНАЛІСТИЧНА СКЛАДОВІ ПОНЯТТЯ

Досліджено поняття підозри у кримінальному процесі. Акцентовано увагу на комплексній складовій цього поняття, яке, оскільки є правовою категорією, має психологічне походження. Проведено критичний аналіз наявних підходів до визначення підозри, співвідношення цієї категорії з поняттям «повідомлення про підозру», надано авторські пропозиції щодо цього. Зазначено про неузгодженість проблеми формалізації підозри у вигляді повідомлення про неї особі. Висловлено авторську позицію щодо співвідношення поняття підозри та криміналістичної версії. Наголошено на проблемі інституалізації підозри у кримінальному процесі за обсягом, щодо чого також надано авторські пропозиції.

Ключові слова: підозра, кримінальний процесуальний інститут, затримана особа, слідча версія, повідомлення про підозру.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Відсутність законодавчого визначення поняття підозри у кримінальному провадженні спричинила низку невизначеностей та дискусій як на рівні науки кримінального процесу, так і на рівні правозастосовної діяльності. Зокрема, на цю обставину звертають увагу й інші науковці. Наприклад, Н. В. Максименко зазначає, що на нормативному рівні (у Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України)) відсутнє визначення поняття «підозра». Це призводить також до ускладнення розуміння понять, які нерозривно

пов'язані з категорією «підозра», що є поняття підозрюваного та повідомлення особі про підозру [1, с. 164]. До цього переліку слід додати й питання правильного розуміння поняття затримання особи у кримінальному провадженні, підстав для застосування цього заходу забезпечення кримінального провадження та його наявних процедур. Адже ці категорії нерозривно пов'язані між собою, де підозра особи є підставою для її затримання. Про це наголошує і сам законодавець, зазначаючи у ст. 42 КПК України, що «підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276–279 цього Кодексу, повідомлено про підозру, особа, яка *затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення* (курсив наш. – О. П.), або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень»¹. Це означає, що затримати особу можна, лише якщо вона підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

На думку М. М. Місечко, вітчизняний законодавець пропонує виводити поняття підозри з категорії «підозрюваний», яким згідно з ч. 1 ст. 42 КПК України є: «1) особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276–279 цього Кодексу, повідомлено про підозру; 2) особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення; 3) особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень» [2, с. 331]. Проте, на думку науковця, зазначений підхід не сприяє розкриттю природи підозри, перешкоджає досягненню цілей і завдань, покладених на неї законодавцем.

Аналогічно цей підхід законодавця визначає й А. Р. Туманянц, стверджуючи, що кримінальне процесуальне законодавство не містить визначення, яке трактувало б термін «підозра». Замість цього запропоновано його визначати через поняття «підозрюваний», яким згідно зі ст. 42 КПК України є особа, якій у порядку, передбаченому КПК України, повідомлено про підозру, або особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення [3, с. 168–169]. Піддаючи критиці позицію законодавця, вчена слушно наголошує, що це визначення не розкриває дійсної природи підозри. Передусім варто зазначити, що ключовий момент тут полягає у трактуванні поняття через примус. Однак примус не є джерелом виникнення цього

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 20.06.2025).

явища; навпаки, саме воно зумовлює застосування примусових заходів щодо особи. Інакше кажучи, традиційну правову конструкцію «примус – підозрюваний – підозра» слід переглянути у принципово іншому напрямі, перетворивши її на схему «підозра – підозрюваний – примус». При цьому важливо розуміти, що факт затримання особи чи застосування запобіжного заходу не охоплює всі випадки, коли особа може фактично перебувати під підозрою з боку правоохоронних органів [3, с. 169].

Остання зі згаданих тез вченої, на нашу думку, вказує на психологічну природу підозри як ставлення слідчого, дізнавача чи прокурора до певної особи, визначення її причетності до вчиненого кримінального правопорушення. Це зайвий раз свідчить, що поняття підозри слід розглядати як з точки зору процесуальної форми, так і з точки зору її психологічної природи та категорії, що досліджується юридичною психологією і криміналістикою.

Стан дослідження проблеми

Проблеми підозри та повідомлення про підозру досліджували у своїх працях такі науковці, як Ю. П. Аленін, О. М. Алієв, А. В. Андрейчук, О. В. Баганц, І. В. Басиста, О. В. Батюк, А. О. Боруш, Є. В. Воротинцев, Г. М. Гапотченко, О. З. Гладун, І. В. Гловюк, Н. В. Глинська, В. О. Гринюк, М. В. Гузела, Л. М. Гуртієва, О. В. Зелінський, А. І. Палюх, Л. Д. Удалова, О. В. Капліна, В. Н. Кубальський, Л. М. Лобойко, Ю. В. Лисюк, О. С. Мазур, Є. О. Наливайко, М. Я. Никоненко, В. Т. Нор, М. А. Погорецький, Д. В. Пономаренко, О. В. Расторгуєв, І. В. Рогатюк та ін. Водночас деякі проблеми залишилися невирішеними, а загальне розуміння поняття підозри та її інституалізації – не сформованим.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є уточнення на основі теоретичних положень поняття підозри у кримінальному процесі, її співвідношення зі слідчою версією, проблем її формалізації, а також подолання наявної проблеми у визначенні обсягу підозри як кримінального процесуального інституту. Мета дослідження реалізована шляхом поступового виконання таких *завдань*, як аналіз наявних у науковій літературі підходів до визначення поняття «підозра» та його складових ознак, здійснення їх критичного аналізу та вироблення наукових висновків.

Наукова новизна дослідження

На підставі сучасних уявлень про поняття кримінального процесуального статусу в науці кримінального процесу та аналізу положень кримінального процесуального законодавства сформульовано науково обґрунтовані пропозиції щодо уточнення поняття підозри у кримінальному процесі, її співвідношення із слідчою версією, проблеми її

формалізації, а також визначення обсягу підозри як кримінального процесуального інституту.

Виклад основного матеріалу

Стосовно наявних наукових підходів до дефініції поняття підозри у кримінальному провадженні, то, як стверджує О. В. Капліна, вчені вже дійшли майже одностайного висновку, що це обґрунтоване припущення слідчого та/або прокурора про причетність особи до вчинення кримінального правопорушення, яке формалізовано в повідомленні про підозру та повинно бути перевірено з метою спростування або підтвердження [4, с. 476]. Дійсно, згадане визначення, на наше переконання, є найбільш точним серед тих, які висловлювалися науковцями. Однак розглянемо інші також.

Схожим є визначення Н. В. Максименко, відповідно до якого підозра також розглядається як обґрунтоване припущення суб'єкта досудового розслідування про вчинення кримінального правопорушення певною особою, що ґрунтується на сукупності відомостей, наявність яких дає змогу слідчому чи прокурору вживати відповідних дій стосовно такої особи, що виражається у прийнятті відповідного процесуального рішення у вигляді повідомлення особі про підозру та проведенні у зв'язку із цим процесуальних дій – вручення повідомлення про підозру [1, с. 165]. Доречне за змістом визначення, але не позбавлене деяких формально-логічних помилок. Насамперед вчена стверджує, що таке припущення має бути обґрунтованим, і це, безперечно, є правильним, та у другій частині визначення вона вказує, що таке припущення ґрунтується на сукупності даних. У цьому разі наявна тавтологія під час опису ознаки обґрунтованості підозри. Адже ця властивість сама по собі передбачає наявність підґрунтя у вигляді даних. Інакше кажучи, обґрунтований означає заснований на достовірних даних. Також важливо зазначити, що обґрунтованість передбачає не лише наявність у розпорядженні слідчого чи прокурора певних даних; такі дані повинні мати доказове значення. Підозра у процесуальному значенні не може бути заснована на даних, які нічим не підтверджуються. У такому разі вона просто буде необґрунтованою. Цей самий недолік міститься і у визначенні, сформульованому М. М. Місечко, який під підозрою розуміє «припущення слідчого та/або прокурора про причетність особи до вчинення діяння, що містить ознаки кримінального правопорушення, виражене у відповідному процесуальному рішенні та обґрунтоване наявними у кримінальному провадженні матеріалами, що підлягає подальшій перевірці з метою підтвердження чи спростування» [2, с. 334]. Як уже зазначалося, припущення можуть бути різними: як обґрунтованими, так і ні. Тому підхід під час визначення поняття підозри із застосуванням такої

ознаки, як обґрунтоване припущення, є вкрай важливим для розуміння цієї категорії як у межах теорії, так і у слідчо-судовій практиці.

Стосовно інших відомих нам визначень підозри, то, на думку І. В. Рогатюка, вона є однією зі складових обвинувачення. Науковець наголошує, що затримання та обрання інших запобіжних заходів належать до функції обвинувачення, оскільки вони пов'язані з підозрою та фактом, що викриває особу у вчиненні кримінального правопорушення. Крім того, він наголошує, що сама підозра вже фактично є формою обвинувачення [5, с. 118]. Така позиція є вкрай спірною, адже призводить до злиття інституту підозри та обвинувачення, що не відповідає ані змісту та духу КПК України, ані наявній у доктрині позиції щодо необхідності розмежування цих кримінальних процесуальних інститутів і понять. Хоча, як зазначають деякі дослідники, вказана дискусія мала місце на етапі розробки чинного КПК України. Зокрема, висловлювались дві полярні позиції. Одна з них передбачала повну відмову від підозри. В її основу було покладено тезу про фактичну невизначеність як властивість підозри. Прихильники цієї позиції посилалися на те, що невизначеність сприяє необґрунтованому обмеженню прав, свобод і законних інтересів особи. Аргументація ж протилежної позиції ґрунтувалася на тому, що виключення підозрюваного із кримінального провадження несе в собі ризик фактичного об'єднання статусу свідка та підозрюваного, умовної появи нового процесуального учасника – «ще свідок, але фактично обвинувачений», що призведе до збільшення можливостей для свавілля з боку сторони обвинувачення [2, с. 334]. Із указанням не можна не погодитись. Крім того, важливо згадати в цьому аспекті і про обґрунтованість підозри, що виключає її невизначеність. Адже в основі підозри у кримінальному процесуальному значенні лежать докази, які підтверджують причетність особи до вчинення кримінального правопорушення як його суб'єкта.

Неузгодженим, на нашу думку, залишається проблема формалізації підозри у вигляді повідомлення про неї особі, що зустрічається у визначеннях цього поняття. Проблема полягає в тому, що не завжди процесуального статусу підозрюваного набуває особа, якій було повідомлено про підозру, і набуває вона такого статусу не з моменту повідомлення про підозру. Пригадаймо, що ст. 42 КПК України визначає підозрюваного також як особу, яку було затримано за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. Насамперед це стосується випадків затримання особи за статтями 207 «Законне затримання» та 208 «Затримання уповноваженою службовою особою» КПК України. З моменту фактичного затримання особа набуває статусу підозрюваного, проте письмового повідомлення про підозру в цей момент їй не пред'являється. У такому разі можна вести мову

лише про усне повідомлення особі про підстави її затримання та пояснення, у вчиненні якого кримінального правопорушення вона підозрюється. Саме тому під час визначення поняття підозри слід враховувати, що повідомлення про підозру може бути формалізоване як у письмовій, так і в усній формі. Під формалізацією тут слід розуміти факт офіційного повідомлення особі про те, що вона підозрюється. Тому слід уточнити і підхід до виокремлення такої обов'язкової ознаки підозри, як те, що вона має бути формально виражена у процесуальному документі – повідомленні про підозру.

Як ми вже зазначали, точне розуміння підозри у кримінальному провадженні вимагає також звернення до її сутнісної складової. Цьому, зокрема, присвячені наукові праці з юридичної психології та криміналістики. У літературі підозру розглядають як різновид версії про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення. Хоча існують і протилежні думки. Зокрема, Н. В. Максименко стверджує, що отождолення підозри з версією є дискусійним. Хоча поняття версії стосовно суб'єкта кримінального правопорушення та підозри є досить спорідненими, між ними можна виокремити низку концептуальних відмінностей. Згідно з позицією дослідниці зміст версії про суб'єкт кримінального правопорушення охоплює ширший контекст, ніж підозра. Проте аргументація, запропонована у висновках, має дискусійний характер і недостатньо переконлива. Один із наведених аргументів полягає в тому, що протягом досудового розслідування формуються не одна, а кілька альтернативних версій стосовно особи правопорушника, що є логічно обґрунтованим. Водночас науковиця підкреслює, що, на відміну від різноманітних і численних версій, підозра передбачає лише один конкретний варіант пояснення фактів, які свідчать про причетність певної особи до кримінального правопорушення. Тобто з кількох версій про особу правопорушника є лише одна, яку можна називати підозрою. Із зазначеного залишається невизначеним те, чим все ж таки версія про суб'єкт кримінального правопорушення відрізняється від підозри. Відомо, що кожна версія після її висунення підлягає перевірці слідчим, і в результаті та, яка підтверджується доказами, визнається правильною. Можливо, це і мала на увазі вчена, але тоді така версія у подальшому формалізується у підозру у процесуальному розумінні. Це не виключає можливості та доцільності розглядати підозру у криміналістичному розумінні як різновид версії. Адже версії бувають різні: щодо суб'єкта, обстановки, способу чи засобів учинення кримінального правопорушення.

Іншим аргументом є те, що криміналістична версія створюється на основі виключно загальних даних про можливого правопорушника, обмежуючись лише загальними категоріями, такими як стать (чоловіча або жіноча), вік тощо. На противагу цьому підозра завжди

спрямована на конкретну особу і потребує точної ідентифікації суб'єкта, до якого вона належить. Проте теорія версій у криміналістиці говорить про те, що версії можуть бути різними за ступенем узагальненості, і ми можемо цілком обґрунтовано зазначати, що підозра – це версія, яка може мати різний ступінь узагальненості.

Наступний аргумент полягає в тому, що неможливо висунути версію за відсутності достатніх вихідних даних для обґрунтованого припущення. Водночас підозра може виникати навіть унаслідок не-свідомих процесів і спиратися на менш вагомі підстави. Указане також викликає заперечення, крім того, ця теза суперечить попередній. Убачається, що підозра, як і версія, потребує вихідних даних.

Далі акцентується увага на тому, що версія, на відміну від підозри, охоплює виключно припущення щодо суб'єкта правопорушення і не стосується інших елементів складу кримінального правопорушення, таких як суб'єктивна сторона, об'єкт чи об'єктивна сторона. Як уже було зазначено вище, версія може стосуватись будь-якої обставини кримінального правопорушення окремо або їх сукупності. А підозра, навпаки, стосується виключно суб'єкта кримінального правопорушення.

І останнє, на думку вченої, версія, на відміну від підозри, не є наслідком прийняття тих чи інших процесуальних рішень, зокрема повідомлення особі про підозру, з чим слід погодитися.

Отже, найбільш оптимальним, на наше переконання, співвідношенням понять версії та підозри у криміналістиці залишається розуміння підозри як різновиду версії. Критерієм диференціації цих понять є ступінь формалізації (процесуального оформлення). Інакше кажучи, підозра – це формалізована версія.

Останнє дискусійне питання, на якому зупинимося, це проблема інституалізації підозри у кримінальному процесі. Підозра, як слушно зазначають у юридичній доктрині, претендує на статус окремого інституту кримінального процесуального права. Це зумовлено її автономним функціонуванням, чітко визначеними моментами виникнення та завершення, а також системою специфічних понять, положень і термінів. Підозра супроводжується повноцінним механізмом правового регулювання, який охоплює всі аспекти її існування та реалізації. Зазначений правовий інститут становить сукупність взаємопов'язаних норм, які забезпечують появу у кримінальному процесі підозрюваної особи, її права та обов'язки. Він посідає місце попереднього етапу притягнення особи до кримінальної відповідальності та має міждгалузовий (комплексний) характер. Крім того, його можна визначити як процесуальний, складний, регулятивний і установчий правовий механізм. Норми, що регламентують підозру у скоєнні кримінального правопорушення, виокремлюються в самостійний

інститут. Це пояснюється тим, що підозра є комплексом дій органу розслідування, спрямованих на перевірку й оцінку отриманих даних, формування процесуальних актів та офіційне надання особі статусу підозрюваного. Відносна відокремленість цих дій підкреслює системність поняття. Зміст інституту підозри містить норми, які регулюють усі аспекти: від появи процесуальної фігури підозрюваного до наділення його передбаченими правами й обов'язками та припинення статусу підозрюваного. Цьому поняттю притаманний початковий момент виникнення, час для реалізації та завершення, що підтверджує його інституційну природу [2, с. 332].

Водночас у літературі науковці часто також звертаються до поняття «інститут повідомлення про підозру», що не є тим самим, адже вказані поняття є різними за обсягом. Отже, виникає питання: про який інститут все ж таки йдеться? Інститут підозри чи повідомлення про підозру? На думку А. Я. Хитрої, повідомлення про підозру є інститутом кримінального процесуального права та становить сукупність кримінальних процесуальних норм, які визначають під час судового розслідування порядок та підстави притягнення особи до кримінальної відповідальності [6, с. 350]. Відразу відмітимо неточність цього визначення, адже повідомлення про підозру не може охоплювати весь процес притягнення особи до кримінальної відповідальності. Повідомлення про підозру охоплює лише процедуру інформування особи стороною обвинувачення про її причетність до вчиненого кримінального правопорушення. Стосовно притягнення особи до кримінальної відповідальності та його підстав, то за це відповідають інші норми кримінального процесу, які регламентують інші процедури – збирання доказів, запобігання неправомірній поведінки підозрюваного під час кримінального провадження тощо.

М. В. Гулеза та А. І. Палюх також розглядають повідомлення про підозру як інститут кримінального процесуального права, зазначаючи, що «повідомлення особі про підозру – це інститут кримінального процесуального права, який полягає у вчиненні процесуальних дій компетентним державним органом чи посадовою особою (прокурором або за погодженням з прокурором слідчим), що реалізуються у відповідному правозастосовному акті, який спричиняє притягнення особи до кримінальної відповідальності та набуття цією особою відповідного процесуального статусу (підозрюваного), а також створює передумови для подальшого руху кримінального провадження та виконання завдань кримінального судочинства» [7, с. 253]. Таке визначення слід вважати більш точним. Однак учені, на нашу думку, некоректно наділили повідомлення про підозру ознакою спричинення притягнення особи до кримінальної відповідальності. Повідомлення про підозру не спричиняє притягнення особи до кримінальної відповідальності. Для цього

повинно бути постановлено судовий вирок. Однак слід зважати, що повідомлення про підозру спрямовує подальше розслідування на притягнення до кримінальної відповідальності конкретно визначеної особи.

Отже, якщо об'єктивно існує інститут підозри у кримінальному процесі, то яке місце у ньому посідає повідомлення про підозру, що також, на думку науковців, є інститутом кримінального процесу, як вони співвідносяться між собою? Для відповіді на ці питання слід звернутися до загальнотеоретичних основ. Інституту права зазвичай визначається як група правових норм, яка спрямована на регулювання однорідних і взаємопов'язаних відносин [8, с. 87]. Ознаками інституту права, на думку О. Ф. Скакун, є: 1) регулювання визначеного виду або частини суспільно важливих відносин чи виконання специфічних завдань у межах цього регулювання; 2) відносна автономність і незалежність від інших правових інститутів; 3) використання специфічних інструментів правового регулювання [9, с. 370]. На наше переконання, інститут підозри є набагато ширшим поняттям, аніж лише повідомлення про підозру. Вони співвідносяться як ціле та частина, де підозра містить не лише повідомлення про підозру, а й поняття підозри, підозрюваного, обґрунтування (доказування) підозри, складання підозри як процесуального документа, зміну раніше повідомленої підозри, оскарження повідомлення про підозру. Щоб виокремити повідомлення про підозру у самостійний правовий інститут, поряд із інститутом підозри, його норми повинні відповідати згаданим раніше ознакам, зокрема йдеться про їх відносну самостійність, незалежність від інституту підозри в цілому, що вбачається суперечним.

Висновки

Незважаючи на відсутність поняття підозри на рівні кримінального процесуального законодавства, воно є ґрунтовно розробленим на рівні кримінальної процесуальної доктрини. Поняття підозри має психологічну природу та є різновидом версії, що визначає ставлення слідчого, дізнавача чи прокурора до певної особи, визначення її причетності до вчиненого кримінального правопорушення. Це свідчить, що поняття підозри слід розглядати як з точки зору процесуальної форми, так і з точки зору її психологічної природи та категорії, що досліджується юридичною психологією і криміналістикою.

Неузгодженою залишається проблема формалізації підозри у вигляді повідомлення про неї особі. Ураховуючи те, що з моменту фактичного затримання особа набуває статусу підозрюваного, та письмового повідомлення про підозру в цей момент їй не пред'являється, слід вести мову про усне повідомлення особі про підстави її затримання та у вчиненні якого кримінального правопорушення вона підозрюється. Саме тому під час визначення поняття підозри необхідно враховувати, що повідомлення про підозру може бути формалізоване

як письмово, так і усно. Вказане слід уточнити і в наявних визначеннях підозри (щодо виокремлення такої обов'язкової ознаки підозри, як те, що вона має бути формально виражена у процесуальному документі – повідомленні про підозру).

Інститут підозри є набагато ширшим поняттям, аніж повідомлення про підозру. Ці поняття співвідносяться як ціле та частина, де підозра містить не лише повідомлення про підозру, а й поняття підозри, підозрюваного, обґрунтування (доказування) підозри, складання підозри як процесуального документа, зміну раніше повідомленої підозри, оскарження повідомлення про підозру. Тому, на нашу думку, точнішим має бути підхід до виокремлення інституту підозри у кримінальному процесі, частиною якого є норми, що регулюють та кож і порядок повідомлення про підозру.

Список бібліографічних посилань: 1. Максименко Н. Поняття та правова природа підозри. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 7. С. 164–168. 2. Місечко М. М. Поняття та правова природа категорії «підозра». *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 4. С. 331–336. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.04.57>. 3. Туманянц А. Р. Інститут підозри у кримінальному процесі та його значення за новим КПК України // Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 19 жовт. 2012 р.) / Служба безпеки України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Ін-т підготовки юрид. кадрів для Служби безпеки України. Харків : Право, 2012. С. 168–172. 4. Капліна О. В. Зміна раніше повідомленої підозри: проблеми належної правової процедури та неприпустимість зловживання правом. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 475–478. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/112>. 5. Рогатюк І. В. Повідомлення про підозру: значення інституту та проблеми правозастосування. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 115–124. 6. Хитра А. Я. Визначення поняття повідомлення про підозру у кримінальному провадженні // Теорія та практика правоохоронної діяльності : Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 11 листоп. 2016 р.) / упор. Ю. С. Назар. Львів : ЛьвДУВС, 2016. С. 348–351. 7. Гузела М., Палюх А. Поняття повідомлення про підозру в кримінальному провадженні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2017. № 876. С. 249–254. 8. Оборотов Ю. Н. Теория государства и права (прагматический курс) : справочник. Одесса : Юрид. лит., 2006. 184 с. 9. Скаун О. Ф. Теория держави і права (енциклопедичний курс) : підручник. Харків : Еспада, 2006. 776 с.

Надійшла до редколегії 25.06.2025

Прийнята до опублікування 13.08.2025

Shaituro O. P., Khan O. O. Suspicion in Criminal Proceedings: Procedural and Criminalistics Components of the Concept

The article examines the concept of suspicion in criminal proceedings. Attention is focused on the complex component of this concept, which, being a legal category, has a psychological origin. A critical analysis of approaches to defining suspicion and the relationship between this category and the concept of «notification of suspicion» is conducted, and the author's proposals on this issue are presented. The inconsistency of the problem of formalising suspicion in the form of notification of it to the person is noted. The author's position on the relationship between the concept of suspicion and the criminalistic version is expressed. The problem of institutionalising suspicion in criminal proceedings in terms of scope is emphasised, and the author's proposals are also provided.

It has been established that, despite the absence of the concept of suspicion at the level of criminal procedural law, it is thoroughly developed in criminal procedural doctrine. The concept of suspicion is psychological in nature and is a type of version that determines the attitude of an investigator, inquiry officer or prosecutor towards a particular person, and the assessment of his connection to the committed criminal offence. This indicates that the concept of suspicion should be considered both from the point of view of the procedural form and from the point of view of its psychological nature and category, which is studied by legal psychology and criminalistics.

It is emphasised that the issue of formalising suspicion in the form of notifying the person concerned remains unresolved. Considering that from the moment of actual detention, the person acquires the status of a suspect, and no written notification of suspicion is presented to him, it is necessary to discuss the oral notification of the person about the grounds for his detention and the criminal offence of which he is suspected. That is why, when defining the concept of suspicion, it should be taken into account that notification of suspicion can be formalised both in writing and orally.

The institution of suspicion is a much broader concept than merely the notice of suspicion. They are related as a whole and a part, where suspicion includes not only notification of suspicion, but also the concepts of suspicion, suspect, justification (proof) of suspicion, drawing up a notice of suspicion as a procedural document, change of previously notified suspicion, and appeal against notification of suspicion. Therefore, the more precise approach is to treat the institution of suspicion in criminal procedure as encompassing the rules regulating the procedure for notifying a person of suspicion.

Keywords: suspicion, criminal procedural institution, detained person, investigative version, notification of suspicion.

